

Sivistysvaliokunta
00102 Eduskunta

- Asia:** Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi
- Viite:** Kirjallinen asiantuntijapyyntö 13.6.2017 klo 12:00 / HE 15/2017 vp

Suomen yliopistot UNIFI ry käsittelee lausunnossa sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusta sekä opiskelijaterveydenhuollon järjestämistä.

Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus

Sosiaali- ja terveystieteiden koulutus on hyvin monialaista ja -tasoista. Sote-uudistuksen kannalta on keskeistä, että alan perusosaamista niin toisella asteella kuin ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissakin tarjoava koulutus on riittävästi resursoitua sen korkean laadun takaamiseksi. Alan koulutuksen resursoinnin mitoituksessa on otettava huomioon myös, että koulutuksen tulee sote-uudistuksen myötä tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, joilla on kyky toimia moniammatillisissa ja -tieteellisissä työympäristöissä sekä edellytykset jakaa osaamista yli ammattirajojen. Sote- ja maakuntauudistuksen kannalta tavoitteiden ja keinojen implementaatio ja uudistuksen johtamisen logiikan ymmärtäminen on keskeistä niin korkean tason päätöksentekijöille ja johtavissa tehtävissä toimiville kuin käytännön tasolla muutosta toteuttaville henkilöille. Muutosjohtamiseen ja organisaatioiden kompleksisiin ongelmiin liittyvälle osaamiselle on voimakas tarve, jotta uudistuksen ja sen toteuttamisen kompleksiset piirteet politiikan, johtamisen ja käytännön toiminnan tasoilla ymmärretään ja niihin osataan puuttua. Tähän osaamistarpeeseen tulee voida vastata niin perustutkinto- kuin täydennyskoulutuksenkin avulla.

Terveydenhuollon ammattilaiset ml. sosiaalityön osaajat tulee edelleen kouluttaa palvelujärjestelmässä. Näin lääkäri-, hammaslääkäri- ja hoitajakoulutuksessa on aina tehtykin. Uudessa sote-järjestelmässä on huolehdittava siitä, että koulutuksen velvoite sisältyy kaikkien tuottajien sopimukseen, olivatpa nämä sitten julkisia tai yksityisiä toimijoita. Yliopistosairaalamaakuntiin on perustettava yksikkö, joka koordinoi koulutuksen ja tutkimuksen toteuttamista eri palvelutuotantoyksiköissä. Näiden viiden yksikön on syytä toimia tiiviissä kansallisessa yhteistyössä ja työtä tulee ohjeistaa myös kansallisilla normeilla. Yliopistoilla tulee olla keskeinen rooli vastata ja linjata kliinisen koulutuksen laatua ja laajuutta.

Yliopistojen edustus tulee turvata maakunnan niissä organisaatioissa, joissa tutkimus-, kehittämis- ja koulutustehtävä on keskeinen velvoite.

Koulutusmäärien tarvetta tulee seurata huolellisesti. Lääkärikoulutusmääriä on nostettu ja samaan aikaan maahan tulee yli 100 ulkomailta koulutettua uutta lääkäriä vuosittain. Koulutusmääriä voi olla tarpeen tarkastella alaspäin lähiaikoina, koska vaikutus työelämässä oleviin toimijoihin on hidas pitkästä koulutuksesta johtuen. Sama huoli koskee myös hammaslääkärikoulutusta.

Jos koulutusmääriä voidaan alentaa, pitäisi yliopistoille säilyttää ja rahoittaa työelämässä olevien ammattilaisten systemaattinen täydennyskoulutus. Työelämän isot muutokset vaativat ammattitaidon jatkuvaa päivittämistä. Täydennyskoulutuksessa yliopistot voivat ottaa vahvemmin moniammatillisen otteen ja sisällyttää myös sosiaalityön elementtejä lääkäri- ja hammaslääkärikunnalle ja toisin päin, eli vahvistaa lääketieteen osaamista sosiaalityön tekijöille.

Evo-korvaus, niin lääkäreiden perus- kuin erikoistumisen korvauksena, on vähentynyt ja kattaa enää alle puolet todellisista kustannuksista. Yliopistosairaalakuntayhtymät ovat pannonaneet opetuksen kustannuksiin suoraan investoimalla omaa rahaa tutkimukseen VTR-rahoituksen ohella ja varsinkin rakentamalla tilat sellaisiksi, että laajojen kurssien opetus ja tutkimustoiminta on mahdollista. Myös henkilöstön työpanoksesta osa menee opetuksen ja tutkimuksen tehtäviin. Koko resurssia on hankala arvioida, mutta kokonaiskustannukset koulutuksesta ja tutkimuksesta lienevät lähellä sitä prosentuaalista osuutta (13 % budjetista) joka aiemmin korvattiin yliopistosairaaloille.

On tärkeää, että evo-korvaus ja VTR-rahoitus ovat erilliseen asetukseen perustuvia eivätkä ole osa maakunnille tulevaa kokonaiskorvausta. Evo-korvauksen laajentaminen sosiaalityön tutkimuksen kustannuksiin on perusteltua, mutta ilman kehityksen kasvamista pienenee terveyden tutkimukseen varattu rahoitus liian nopeasti. Kliinisen koulutuksen riittävän rahoituksen varmistaminen on erityisen tärkeää koulutettavien lisääntymisen takia.

Sote- ja maakuntauudistuksessa on tärkeää hyödyntää olemassa olevaa tutkimustietoa. Vastaavasti uudistusprosessista saatavaa tietoa on tärkeää kerätä hyödynnettäväksi alan tutkimuksessa.

Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuolto

Korkeakoulujen opiskelijat eivät tällä hetkellä ole tasa-arvoisessa asemassa terveydenhuoltoon nähden. Osa heistä kuuluu YTHS:n terveydenhuollon piiriin ja osa ei (ammattikorkeakouluopiskelijat ja tohtoriopiskelijat). On nähtävissä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut tekevät jatkossa entistä enemmän yhteistyötä myös opiskelijoiden hyvinvointipalveluiden alalla. Myös tohtoriopiskelijoiden määrä on kasvussa ja osa heistä ei ole työsuhteessa. Opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi on ongelmallista, jos samassa korkeakoulussa ja / tai korkeakoulukampuksella on eri tavalla kohdeltavia opiskelijoita.

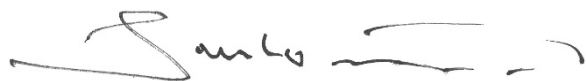
Hyvin toimiva opiskeluterveydenhuolto vaikuttaa positiivisesti opiskelijoiden kykyyn opiskella ja valmistua. Vaikuttavan toiminnan edellytyksenä on kokonaisvaltaisen palvelun tarjoaminen ennaltaehkäisystä hoitoon. Opiskeluterveydenhuolto on tuloksellisinta silloin, kun se on riittävästi resursoitu ja opiskeluyhteisöön ja yksilöön kohdistuvat terveyden edistämisen toimet muodostavat saumattoman kokonaisuuden korjaavien palvelujen kanssa.

YTHS:llä on pitkäaikainen kokemus ja osaaminen yliopisto-opiskelijoiden opiskelukyvyyn edistämisestä ja tukemisesta. Työ edellyttää opiskelijan kehitysvaiheen, taitojen ja voimavarojen sekä niissä olevien puutteiden arviointia ja tunnistamista. YTHS:n henkilöstö tuntee myös opiskelijoiden opintoalojen vaatimukset ja oppilaitosten terveellisyys- ja turvallisuusolosuhteet, mikä on edellytys tulokselliselle opiskeluterveydenhuollolle ja oppilaitosyhteistyölle.

Yliopistot pitävät tärkeänä, että opiskeluterveydenhuolto on jatkossakin nykyisen terveydenhuoltolain mukainen kokonaisuus ja sen tuottaa YTHS tasa-arvoisesti kaikille korkeakouluopiskelijoille.

Helsingissä 12.6.2017

Suomen yliopistot UNIFI ry, Finlands universitet UNIFI rf

Jouko Niinimäki
Puheenjohtaja

Leena Wahlfors
Toiminnanjohtaja